

Povjerenstvo za zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje s tržištem rada

Na temelju članka 37. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, a u skladu sa člankom 27. Poslovnika, Povjerenstvo za zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje s tržištem rada na 26. sjednici, održanoj 30. lipnja 2021. godine, razmatralo je **Nacrt prijedloga zakona o obrazovanju odraslih.**

Na osnovi rasprave i izjašnjavanja pojedinih članova Povjerenstva usvojeno je sljedeće

MIŠLJENJE

1. Vlada Republike Hrvatske podržava donošenje Nacrta prijedloga zakona o obrazovanju odraslih.
2. Hrvatska udruga poslodavaca podržava donošenje Nacrta prijedloga zakona o obrazovanju odraslih ukoliko predlagatelj prihvati iznesene primjedbe i prijedloge Hrvatske udruge poslodavaca.
3. Savez samostalnih sindikata Hrvatske i Nezavisni hrvatski sindikati ne podržavaju donošenje Nacrta prijedloga zakona o obrazovanju odraslih.
4. Ovom mišljenju prilaže se izdvojeno mišljenje Saveza samostalnih sindikata Hrvatske i Nezavisnih hrvatskih sindikata.
5. Kao sastavni dio ovoga mišljenja prilaže se mišljenje Hrvatske udruge poslodavaca.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SAVEZA SAMOSTALNIH SINDIKATA HRVATSKE

Opće napomene

Nacrt prijedloga Zakona o obrazovanju odraslih (dalje: Prijedlog) je napravio **značajan iskorak u uređenju dijela sustava** obrazovanja koji se odnosi na obrazovanje odraslih, a tiče se pružatelja usluga. Bolje uređenje sustava i podizanje standarda kvalitete svakako je od interesa i za korisnike usluga.

Međutim, **ono što izostaje** i u ovom Prijedlogu, kao i u svim prethodnim verzijama zakona odnosno njegovih izmjena i dopuna, **je fokus na odrasle osobe-korisnike**. Prijedlogom se, naime, korisnicima ne **osiguravaju uvjeti koji bi im jamčili kontinuirani pristup obrazovanju i osposobljavanju** (teritorijalni, vremenski, finansijski i dr.) **što bi**, u konačnici, utjecalo i na realizaciju šestog cilja navedenog u članku 3. stavak 1. Prijedloga a to je **povećanje uključenosti odraslih osoba u obrazovanje**.

Zaposlene, nezaposlene i neaktivne osobe kao i njihove brojne podskupine, imaju specifične probleme i stoga specifične obrazovne potrebe. Hrvatska ne raspolaže točnim podacima koliko odraslih raspolaže niskom razinom kompetencija kako bi im se pružila potpora za unaprjeđivanje osnovnih vještina (pismenost, matematička pismenost i digitalne kompetencije). Uz to, potvrda kompetencija stranih radnika, migranata, osoba po međunarodnom i privremenom zaštitom i dr. omogućiće im pristup tržištu rada i bolju integraciju u zajednicu, što je ovaj Prijedlog dijelom prepoznao.

Međutim, većina zaposlenih u Hrvatskoj (oko 66 posto ih prima plaću nižu od prosječne) ne ostvaruje dostatna sredstva da si može priuštiti (platiti) edukaciju koja će mu ili joj omogućio pristup kvalitetnijim i bolje plaćenim radnim mjestima, a zbog česta prekovremenog rada, ne

ostaje im ni dovoljno vremena. Dodatno, tzv. zelena i digitalna tranzicija (za koju je Hrvatska u NPOO-u, prema pravilima EU, predvidjela značajna sredstva) brojne će radnike ostaviti bez posla. Dakle, **bez osiguravanja javnih sredstava** za ovu svrhu, kao i tzv. godišnjeg obrazovnog dopusta, neće biti povećanja uključenosti odraslih osoba u obrazovanje i osposobljavanje.

Ulaganje u obrazovanje (novac i vrijeme) ima pozitivan individualni te gospodarski i društveni učinak što bi ovaj propis morao prepoznati i jamčiti kada je riječ o **osiguravanju javnih sredstava i tzv. obrazovnog dopusta** (primjerice dva dana godišnje uz mogućnost kumulacije unutar dvije godine).

Vezano uz osiguranje javnih sredstava za ovu svrhu, SSSH niz godina predlaže sljedeće:

1. Uvođenje **vaučera** za zaposlene i nezaposlene osobe (MROSP je u suradnji sa socijalnim partnerima trebao osigurati razradu sustava – što se, međutim, nije dogodilo)
2. Osnivanje **Fonda za pravednu tranziciju** (osiguravanje sredstava/potpore za zaposlene koji će izgubiti posao zbog zelene i/ili digitalne tranzicije, u svrhu prekvalifikacije i sl.).

Prijedlozi po člancima:

Članak 7. stavak 2.

Prijedlog: **Ustanova ima andragoškog voditelja zaposlenog na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu, osim u slučaju iz članka 6. stavka 3. ovoga Zakona.**

Članak 17.

U cijelosti neprihvatljiv. Uvjet: prethodna razrada sustava vaučera – MROSP sa socijalnim partnerima.

Članak 21. stavak 3.

Snižavanje dobi na 14 godina je neprihvatljivo – osoba te dobi je dijete! Osoba se smatra sposobnom za rad s 15 godina (Zakon o radu). Također, podsjećamo na izvješća Pravobraniteljice za djecu o neprihvatljivosti uključivanja djece u praksi prije navršenih 15 godina. Konačno, **prijedlog smatramo pogrešnim rješenjem za uočeni problem**. Uputnije je produžiti obvezno (osnovno) obrazovanje s 8 na 9 godina (Hrvatska ima najkraće obvezno obrazovanje).

Članak 30. stavci od 1. do 5.

Prijedlog: **odredbama konkretizirati određena javna sredstva za određenu svrhu obrazovanja odraslih. Odredbama predviđjeti (dati mogućnost) osnivanja Fonda za pravednu tranziciju kao potporu radnicima koji će zbog zelene i/ili digitalne tranzicije izgubiti radna mesta jer prema socijalnoj dimenziji obrazovanja** (prvo načelo Europskog stupa socijalnih prava) svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cijeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno se kretati na tržištu rada. Za ovu svrhu javnih sredstava (nacionalnih i europskih) ima i mora biti dovoljno.

Članak 30. stavak 6.

Prijedlog: **Dodati državljanje trećih zemalja koji imaju odobren status stranca na privremenom boravku u svrhu rada** (uz potencijalno stimuliranje dodatnih uvjeta npr.

državljanji trećih zemalja koji u Hrvatskoj boravke na temelju dozvole za boravak i rad najmanje 2 godine bez prekida)

Članak 32. stavak 2.

S ciljem osiguravanja horizontalne koordinacije između ključnih dionika sustava obrazovanja odraslih, ministar odlukom imenuje savjetodavno/koordinacijsko tijelo čije stalne članove čine predstavnici Ministarstva, Agencije, ministarstva nadležnog za rad, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i predstavnici **socijalnih partnera** i ustanova i strukovnih udruga koje djeluju u cilju promocije obrazovanja odraslih.

IZDVOJENO MIŠLJENJE NEZAVINSIH HRVATSKIH SINDIKATA

Obrazovanje odraslih trebalo bi osigurati kvalitetnu izobrazbu kadrova za potrebe tržišta rada, no međutim velika većina ustava za obrazovanje odraslih koje danas egzistiraju na području Republike Hrvatske bavi se isključivo izdavanjem javnih isprava (Svjedodžbi).

Tome u prilog govori činjenica da velik broj Ustanova za obrazovanje odraslih provodi 50 i više programa obrazovanja na način da predavače angažira ugovorom o djelu, andragoški voditelj je najčešće administrator, a ustanovom upravlja osoba koja je u mirovini.

Danas u obrazovanju odraslih najveću ulogu ima administrator jer je najbitnije polaznika provesti kroz knjige, na kraju krajeva i sama kontrola ispravnosti javnih isprava svodi se na informaciju o tome je li polaznik proveden kroz knjige ili nije, o bilo kojoj razni obrazovanja se radilo.

U velikim gradovima ovakvih Ustanova za obrazovanje odraslih ima na desetke a u manjim gradovima nešto manje, ali u svakom slučaju itekako dosta.

Kada se uzme u obzir broj potencijalnih polaznika dolazimo do toga da neke od ustanova nerijetko upisuju i po jednog polaznika u pojedine programe, što samo po sebi zahtijeva vođenje dokumentacije i održavanje predavanja od strane predavača kao za grupu od 20-tak polaznika, što je prema normalnim cijenama obrazovanja odraslih jednostavno neizvodivo, ali ipak se učestalo provodi. Na temelju toga lako možemo zaključiti da polaznici plaćaju dosta veće iznose za obrazovanje, a oni ionako ne mogu pokriti redovne troškove iz čega proizlazi jasna činjenica da predavači koji rade ugovorom o djelu jednostavno ne održavaju predavanja.

Zakon o obrazovanju odraslih trebao bi stati na kraj ovakvom izdavanju javnih isprava, no međutim čitajući ovaj prijedlog zakona o obrazovanju odraslih stječe se dojam da je on upravo predložen na način da se ovakav način rada nastavi.

Od prvobitnih prijedloga koji su uključivali strože uvijete u pogledu stručnih kadrova koje ustanova mora imati na određen broj programa i sektora, od toga da se predlagalo da jedan voditelj može biti na jedan ili eventualno dva obrazovna sektora došlo se to toga da je taj dio isključen.

Trebalo bi razmotriti tko je u ime zainteresiranih strana do sada sudjelovao u pregovorima sa predlagateljem i vidjeti jesu li upravo oni ti koji provode 70 – 80 programa, a još su pri tome u mirovini.

Stoga predlažemo slijedeće:

- I. da se u članak 6. doda stavak (4) ravnatelj ustanove mora biti zaposlen na puno radno vrijeme.
- II. da se u članku 7. doda ograničenje kojim jedan andragoški voditelj može voditi najviše jedan obrazovni sektor za koji ima kvalifikacije

Obrazloženje

Ravnatelj ustanove je odgovorna osoba za poslovanje ustanove i samim time nema smisla da to obavlja netko kao dodatan rad ili kao rad u mirovini na pola radnog vremena.

Andragoški voditelj prema sadašnjem prijedlogu Zakona može voditi više obrazovnih sektora a da pri tome za te sektore uopće nema kvalifikacije (npr. osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij poljoprivrednog sektora može biti voditelj obrazovanja za sektor strojarstva, graditeljstva, zdravstva i slično).

**Zamjena Koordinatorice
Povjerenstva**

Marija Knežević Kajari, v. r.

Prilog: 1

- mišljenje Hrvatske udruge poslodavaca